

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 16.3.2011
COM(2011) 126 окончателен

2011/0059 (CNS)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА

**относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на
решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи**

{COM(2011) 125 окончателен}
{COM(2011) 127 окончателен}
{SEC(2011) 327 окончателен}
{SEC(2011) 328 окончателен}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

1.1. Общ контекст

В член 67, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз се посочва, че Съюзът представлява пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в което се зачитат основните права и различните правни системи. В параграф 4 на същия член се предвижда, че Съюзът улеснява достъпа до правосъдие, по-специално чрез принципа на взаимното признаване на съдебните и извънсъдебните решения по граждански дела. В член 81 от същия Договор се посочват изрично мерките, целящи да осигурят „взаимно признаване между държавите-членки на съдебните и извънсъдебните решения и тяхното изпълнение“, както и „съвместимостта на правилата, приложими в държавите-членки по отношение на стълкновение на закони и на юрисдикции“. На това основание бяха приети значителен брой инструменти, по-специално Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000, но те не включват в приложното си поле имуществения режим между съпрузите.

Приемането на европейски инструмент в областта на имуществения режим между съпрузи фигурираше като приоритет още в плана за действие от Виена от 1998 г. Приетата от Съвета на 30 ноември 2000 г. Програма за взаимно признаване на решенията по граждански и търговски дела¹ предвижда изработването на инструмент за съдебната компетентност, признаването и изпълнението на решения в областта на „имуществените отношения между съпрузи и имуществените последици от раздялата на несклучили брак двойки“. В Програмата от Хага², приета от Европейския съвет на 4 и 5 ноември 2004 г., която определи прилагането на тази програма за взаимно признаване от 2000 г. като главен приоритет, Комисията се приканва да представи зелена книга относно „уреждането на стълкновения на закони в областта на имуществения режим между съпрузи, и по-специално относно въпроса за съдебната компетентност и взаимното признаване“ и се подчертава необходимостта до 2011 г. да бъде приет инструмент в тази област.

В Стокхолмската програма, приета на 11 декември 2009 г. от Европейския съвет, се споменава също, че взаимното признаване следва да включи и области като имуществените отношения между съпрузи и имуществените последици при раздялата на несклучили брак двойки.

В своя „Доклад за гражданството на ЕС за 2010 г.: премахване на пречките за упражняване на правата на гражданите на ЕС“³, приет на 27 октомври 2010 г., Комисията се определи несигурността по отношение на имуществените права на международните двойки като една от основните пречки във всекидневието на гражданите на ЕС при упражняването на правата, предоставени им от ЕС, отвъд националните граници. Ето защо Комисията обяви, че за преодоляване на тази пречка през 2011 г. ще приеме предложение за законодателен

¹ ОВ С 12, 15.1.2001 г., стр. 1.

² ОВ С 53, 3.3.2005 г., стр. 1.

³ COM(2010) 603.

инструмент, позволяващ на международните двойки (съпрузи или регистрирани партньори) по-лесно да определят кой е компетентният съд и кое законодателство се прилага към правата им на собственост.

1.2. Основания и цели на предложението

Нарасналата мобилност на хората в пространство без вътрешни граници води до значително повишаване на броя на съюзите между граждани на различни държави-членки и до присъствието на тези двойки в държава-членка, на която не са граждани, често придружено от придобиването на имущество, разположено на територията на повече от една държава-членка на Съюза. Изследване, реализирано през 2003 г. от консорциума ASSER-UCL⁴, изведе на преден план нарастващото значение на международните двойки в Съюза и практическите и юридическите пречки, пред които често са изправени, както в ежедневно управление на имуществото на двойката, така и при делбата му, предизвикана от раздялата на двойката или смъртта на един от партньорите. Тези трудности често са свързани с големите разлики между приложимите норми, както на материалното право, така и на международното частно право, които уреждат имуществените последици на брака.

Поради специфичните особености на брака и регистрираните партньорства и на различните правни последици, които произтичат от тези две форми на съюз, Комисията представя две отделни предложения за регламенти: един, който се отнася до компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи, и друг относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения в областта на имуществените последици на регистрираните партньорства.

Настоящото предложение цели по-конкретно да установи в ЕС ясна правна рамка, определяща компетентния съд и приложимото право в областта на имуществения режим между съпрузи и да улесни движението на решения и актове между държавите-членки.

2. РЕЗУЛТАТ ОТ КОНСУЛТАЦИИТЕ — ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

В подготовка на настоящото предложение бяха проведени широки консултации с държавите-членки, другите институции и обществеността. В резултат на проучването, проведено през 2003 г., на 17 юли 2006 г. Комисията публикува Зелена книга за уреждането на стълкновения на закони в областта на имуществения режим между съпрузи, и по-специално относно съдебната компетентност и взаимното признаване⁵, която постави началото на широки консултации по тези въпроси. За изготвянето на предложението Комисията създаде група от експерти, наречена „PRM/III“. Групата беше съставена от представители на различните професии, които се засягат от материята, отразяващи различните правни култури в Европа, и проведе пет заседания между 2008 г. и 2010 г. На 28 септември 2009 г. Комисията организира също така публично изслушване, по време на което обмяната на мнения с около стотина участници потвърди нуждата от инструмент на ЕС в

⁴ Вж. Изследване на имуществения режим на брачните двойки и на имуществото на неключилите брак двойки в международното частно право и във вътрешното право на държавите-членки на Съюза, Консорциум ASSER-UCL, http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

⁵ COM(2006) 400.

областта на имуществения режим между съпрузи, обхващащ по-специално компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения. На 23 март 2010 г. бе проведена среща и с националните експерти, за да се обсъдят ключовите идеи на предложението, което се подготвяше в този момент.

Накрая, Комисията направи обща оценка на въздействието на регламентите, отнасящи се съответно до имуществения режим между съпрузи и имуществените последици на регистрираните партньорства. Тя е приложена към настоящото предложение.

3. ПРАВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

3.1. Правно основание

Правното основание на настоящото предложение е член 81, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, който предоставя на Съвета правомощието да приема мерки, свързани със семейното право, които имат трансгранично значение, след консултация с Европейския парламент.

Материята на имуществения режим между съпрузи е обвързана със съществуването на семейни връзки между засегнатите лица. В действителност брачният режим, засягащ имуществените отношения между съпрузите и между съпрузите и трети лица, е толкова тясно свързан с институцията на брака, че трябва да се счита за част от семейното право. Той съществува единствено поради наличието на сключен брак и изчезва с разтрогването на брака (поради смъртта на единия от съпрузите, развода или законната раздяла на двойката).

Целта на предложението е да създаде цялостен корпус от норми на международното частно право, които да се прилагат в областта на имуществения режим между съпрузи. Предложението съответно се отнася до съдебната компетентност, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи. Правилата, които се съдържат в предложението, се прилагат само в ситуации с транснационален характер.

3.2. Принцип на субсидиарност

Целите на предложението могат да бъдат постигнати само под формата на общи правила в областта на имуществения режим между съпрузи, които следва да бъдат идентични с цел осигуряване на правна сигурност и предвидимост за гражданите. Следователно предприемането на едностранни действия от държавите-членки би било в противоречие с тази цел. В областта съществуват две международни конвенции на Хагската конференция по международно частно право: Конвенцията от 17 юли 1905 г. относно стълкновението на закони, отнасящи се до последиците на брака върху правата и задълженията на съпрузите в личните им отношения и върху имуществото им и Конвенцията от 14 март 1978 г. относно приложимото право по отношение на имуществения режим между съпрузи. Тези две конвенции обаче са ратифицирани само от 3 държави-членки и не дават необходимия отговор, съответстващ на мащаба на проблемите, обхванати от настоящото предложение, установени както от оценката на въздействието, така и от обществената дискусия. Естеството и мащабът на проблемите, пред които са изправени гражданите, са такива, че целите могат да бъдат постигнати само на равнище Европейски съюз.

3.3. Принцип на пропорционалност

Предложението е в съответствие с принципа на пропорционалност, тъй като се ограничава стриктно до необходимото за постигането на заложените в него цели. Предложението не хармонизира правото в областта на имуществения режим между съпрузи на държавите-членки. То не засяга също така данъчния режим при делба на имуществото на съпрузите в държавите-членки. Предложението няма да доведе до финансови или административни тежести за гражданите и ще представлява само минимална допълнителна тежест за съответните национални органи.

3.4. Въздействие върху основните права

В съответствие със Стратегията на Съюза за ефективно прилагане на Хартата на основните права от Европейския съюз⁶ Комисията се увери, че предложението зачита правата, изложени в Хартата.

Предложението не засяга правото на неприкосновеност на личния и семейния живот и правото на встъпване в брак и на създаване на семейство в съответствие с националните закони, които права са установени съответно в членове 7 и 9 от Хартата.

Утвърждава се правото на собственост, установено в член 17 от Хартата. Възможността да бъде предвидено кое право ще се прилага към цялото имущество на двойката ще позволи на съпрузите да се възползват по-ефективно от правото си на собственост.

Комисията също се увери, че член 21, забраняващ всяка форма на дискриминация, е взет предвид.

Накрая, предложените разпоредби подобряват достъпа на гражданите до правосъдие в Съюза, особено за брачните двойки. Те улесняват прилагането на член 47 от Хартата на основните права, който гарантира правото на ефективни правни средства на защита и правото на достъп до безпристрастен съд. Тъй като предвижда обективни критерии за установяване на компетентния съд, предложението ще предотврати паралелните производства, както и прибързаното подаване на искова молба от по-активната страна.

3.5. Избор на инструмент

Необходимостта от правна сигурност и предвидимост изисква ясни и еднотипни правила, което налага формата на регламент. Предложените правила в областта на компетентността, приложимото право и свободното движение на решения са ясни и подробни и не изискват транспониране в националното право. Постигането на правна сигурност и предвидимост би било компрометирано, ако държавите-членки разполагаха със свобода на преценка при въвеждането на правилата.

⁶ Съобщение на Комисията, COM(2010) 573, 19.10.2010 г.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА, ОПРОСТЯВАНЕ И СЪГЛАСУВАНOST С ДРУГИТЕ ПОЛИТИКИ НА СЪЮЗА

4.1. Отражение върху бюджета

Предложението няма да има отражение върху бюджета на Съюза.

4.2. Опростяване

Хармонизирането на правилата за компетентността ще опрости значително процедурите за определяне въз основа на общи правила на компетентния съд за решаването на въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи. Разширяването на компетентността на съда, сезиран с процедура за развод, законна раздяла, унищожаване на брака или наследяване, прилагайки настоящите или бъдещите инструменти на Съюза, така че да обхване свързаните производства за имуществения режим между съпрузи, ще позволи всички аспекти на ситуацията на гражданите да бъдат разгледани от един и същи съд.

Хармонизирането на сътълкновителните норми ще опрости значително процедурите, като позволи на гражданите да определят приложимото право в зависимост от единен корпус правила, които заместват съществуващите национални сътълкновителни норми на държавите-членки.

Освен това, предложените правила за признаването и изпълнението на съдебни решения ще улеснят движението им между държавите-членки.

4.3. Съгласуваност с другите политики на Съюза

Настоящото предложение се вписва в рамката на процеса, започнат от Комисията, за премахване на пречките пред гражданите на Съюза за упражняване в ежедневието на правата, предоставени им от ЕС, така както този процес е описан в гореспоменатия доклад за гражданството на Съюза от 2010 г.

5. КОМЕНТАРИ ПО ЧЛЕНОВЕТЕ

5.1. Глава I: Приложно поле и определения

Член 1

Понятието „имуществен режим между съпрузи“ следва да се тълкува самостоятелно и да обхваща както аспектите, свързани с ежедневното управление на съпружеското имущество, така и тези, свързани с делбата му поради раздяла на брачната двойка или смърт на един от съпрузите.

При определянето на областите, които се обхващат от бъдещия инструмент, бе счетено за необходимо да се състави изчерпателен списък с областите, изключени от действието на регламента. Съответно от приложното поле на регламента са изключени въпросите, които вече са обхванати от съществуващи регламенти на Съюза, като задълженията за издръжка⁷

⁷ Уредени от Регламент (ЕО) № 4/2009 (ОВ L 7, 10.1.2009 г., стр. 1).

между съпрузи и въпросите, свързани с действителността и последиците на даренията⁸. Въпросите, свързани с наследственото право, също са изключени от приложното поле на регламента.

Регламентът не засяга същността на вещните права, отнасящи се до дадена вещ, класификацията на вещите и правата и определянето на прерогативите на носителя на тези права.

Публичността на вещните права, а именно функционирането на имотния регистър и последиците от вписването или невписването в този регистър, също се изключват от приложното поле на настоящия регламент.

Член 2

С цел да бъдат съгласувани и да се улесни разбирането и прилагането им, някои от определенията на понятията в настоящия регламент се срещат и в други действащи инструменти на Съюза или такива в процес на договаряне.

Предложението за определение на „съд“ например е формулирано така, че да обхване органите и лицата, упражняващи функциите си по делегиране или назначаване от съд, и да позволи приравняването на актовете, постановени от тези органи, към съдебните решения, що се отнася до начина им на признаване и на изпълнение в държава-членка, различна от тази, в която са били постановени.

5.2. Глава II: Компетентност

Съдебните производства, свързани с имуществения режим между съпрузи, често имат за предмет делбата на съпружеското имущество, предизвикана от прекратяването на брака поради смъртта на единия от съпрузите или раздялата им.

Целта на настоящия регламент е да позволи на гражданите различните свързани производства да се разглеждат от съдилищата на една и съща държава-членка. За тази цел регламентът осигурява съответствието на правилата за определяне на компетентността на съдилищата, сезирани с имуществените аспекти на съюзите, с вече съществуващите или предложените в други европейски инструменти правила.

Член 3

Ето защо, за да може сезираният съд, в случай на смърт на единия съпруг, да разгледа както въпросите, свързани с наследството му, така и делбата на съпружеското имущество, настоящият член предвижда, че съдът, компетентен по въпросите, свързани с наследството и завещанията, в съответствие с регламента относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решенията и автентичните актове в областта на наследяването и създаването на европейско удостоверение за наследство, е компетентен също да разгледа делбата на съпружеското имущество, породена от откриване на въпросното наследство или завещание.

Член 4

⁸ Уредени от Регламент (ЕО) № 593/2008 (ОВ L 177, 4.7.2008 г., стр. 6).

По същия начин съдът, компетентен да разглежда производства за развод, унищожаване на брака или законна раздяла по разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2201/2003, би могъл, ако съпрузите са съгласни, да стане компетентен също да уреди и делбата на съпружеското имущество, вследствие на производството за разтрогване на брака, както и другите въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузите, които се поставят от това производство.

Член 5

Този член предвижда отделни правила за компетентност, които се прилагат извън производствата за уреждане на наследството или раздялата на двойката (например, когато по инициатива на съпрузите се извършва промяна в имуществения им режим). Списък с йерархично изброени критерии за привръзка позволява да се определи държавата-членка, чиито съдилища са компетентни да разглеждат производства, свързани с имуществения режим между съпрузи.

Предложените критерии са общото обичайно местопребиваване на съпрузите, последното общо обичайно местопребиваване, ако единият съпруг продължава да живее на същия адрес, или обичайното местопребиваване на ответника. Тези критерии са широко разпространени и често съвпадат с местоположението на имуществото на съпрузите.

Член 6

Този член позволява да се определи държавата-членка, чиито съдилища могат по изключение да разглеждат въпросното производство, ако съдилищата на нито една друга държава-членка не са компетентни по силата на предишните членове. Това правило гарантира на съпрузите и заинтересованите трети лица достъп до правосъдие, когато имущество на единия или двамата съпрузи се намира на територията на въпросната държава-членка, както и когато двамата съпрузи имат общо гражданство на тази държава-членка.

5.3. Глава III: Приложимо право

Член 15

Регламентът установява единен режим: цялото имущество на съпрузите се подчинява на едно и също право — това, което се прилага по отношение на имуществения режим между тях.

Недвижимите имоти заемат специално място в имуществото на брачните двойки и една от предвижданите възможности е те да се подчиняват на правото на държавата, в която се намират (*lex rei sitae*), което означава да се позволи известно „раздробяване“ на приложимото право по отношение на имуществения режим между съпрузите. Това решение обаче може да се превърне в източник на проблеми, особено в момента на делбата на съпружеското имущество, тъй като то води до нежелано разделяне на целостта на имуществения режим между съпрузите (като в същото време задълженията остават подчинени на единен режим) и до прилагането на различни закони спрямо различните вещи, съставляващи имуществото на съпрузите. Ето защо регламентът предвижда, че приложимото към имуществения режим на съпрузите право, избрано от тях или определено по другите разпоредби при липса на избор, ще се прилага към цялото имущество на съпрузите, движимо или недвижимо, независимо от това къде се намира.

Член 16

По време на проведените консултации са очерта широк консенсус за това да се признае известна свобода на страните при определянето на приложимото право към имуществения режим на съпрузите. Възможността, предоставена на съпрузите да избират това право, следва да бъде подчинена на известни условия, за да се избегне изборът на право, което има малка връзка с реалния живот или развитието на ситуацията на брачната двойка, и трябва да се основава на правото на обичайното местопребиваване или на гражданството на един от съпрузите или бъдещите съпрузи.

Член 17

В повечето държави-членки по-голямата част от съпрузите не извършват изричен избор на приложимо към имуществения им режим право, поради което е важно да се предвидят общи за всички държави-членки разпоредби, позволяващи да се определи кое е приложимото право в тези ситуации. Списък на йерархично изброени обективни критерии за привръзка позволява да се определи приложимото право, което осигурява предвидимост както за съпрузите, така и за третите лица. Тези критерии постигат равновесие между реалната житейска ситуация на брачната двойка, особено що се отнася до установяването на първото общо обичайно местопребиваване, и необходимостта от това приложимото към имуществения им режим право да се определя лесно.

Член 18

Освен възможността, предоставена на съпрузите в член 16, да определят приложимото право в момента на сключване на своя брак, настоящият член им дава право да направят този избор и след това, в хода на брачния им живот. По същия начин съпрузите, направили избор на приложимо право към момента на сключване на брака, могат по-късно да решат да сменят това право с друго.

Единствено промяната на приложимото право по желание на съпрузите е възможна. Разпоредбите на регламента не предвиждат автоматична смяна на приложимото право, без изрично заявяване на желанието на страните в този смисъл или без да са били информирани за това, за да се избегне всякаква правна несигурност.

Освен това, за да няма смяната на приложимото към имуществения режим право негативни последици за съпрузите, тя трябва да поражда действие само за в бъдеще, освен ако съпрузите не решат изрично тя да има обратно действие.

Защитата на правата на трети лица спрямо възможността смяната на имуществения режим между съпрузите да накърни интересите им е осигурена. Тъй като регламентът предвижда, че действието на промяната ще е ограничено до брачната двойка, то не засяга правата на третите лица.

Членове 19—20

Тези разпоредби съдържат правила относно формалните изисквания за избора на приложимо право, както и за формата на брачния договор. Те целят също така да допринесат за защитата на уязвимите групи, в които често попада съпругата в рамките на брачната двойка.

Член 22

За да се вземат предвид националните правила, и по-специално тези за защитата на семейното жилище, тази разпоредба позволява в дадена държава да не се прилага чуждото право в полза на собственото си право. Съответно с цел осигуряване на защитата на семейното жилище, държава-членка, на чиято територия се намира това жилище, ще може да наложи прилагането на собствените си норми за защита на семейното жилище. По изключение тази държава може да прилага собственото си право спрямо всяко лице, което живее на нейна територия, с „предимство“ пред разпоредбите на нормално приложимото право или това на брачния договор на това лице, сключен в друга държава-членка.

5.4. Глава IV: Признаване, изпълнителна сила и изпълнение

В предложението се предвижда свободното движение на решения, автентични актове и съдебни спогодби в областта на имуществения режим между съпрузи. Така чрез него се осъществява взаимно признаване, основано на взаимното доверие, което се поражда от интеграцията на държавите-членки в Европейския съюз.

Свободното движение намира конкретно изражение в единно производство за признаването и изпълнението на решения, автентични актове и съдебни спогодби с произход от друга държава-членка. Това производство заменя националните производства, действащи понастоящем в различните държави-членки. Основанията за непризнаване или за отказ на изпълнение също са уеднаквени на европейско равнище и са сведени до необходимия минимум. Те заменят различните съществуващи понастоящем на национално равнище основания, които често са по-широки.

Решения

Предложените норми за признаването и изпълнението на решения следват тези, предложени в областта на наследяването. Съответно те съдържат препращане към производството по екзекватура, съществуващо по граждански и търговски дела. Следователно всяко решение на държава-членка се признава в другите държави-членки, без прилагането на някаква специална процедура. За да получи изпълнение, ищецът трябва да започне единно производство в държавата по изпълнение, което да му позволи да се сдобие с декларация за установяване на изпълнителната сила. Това е едностранно производство, което първоначално се ограничава до документна проверка. Чак на по-късен етап, ако ответникът възрази, съдът разглежда възможните основания за отказ. Тези основания гарантират надлежна защита на правата на ответника.

В сравнение с настоящото положение тези норми представляват значителен напредък в тази област. Понастоящем на практика признаването и изпълнението на решения се урежда от националното право на държавите-членки или от двустранните споразумения, сключени между някои държави-членки. Съответно приложимите производства се различават в зависимост от това за коя държава-членка става дума, също както и необходимите документи за получаване на декларация за установяване на изпълнителната сила и основанията за отказ на признаване на чуждите решения.

Както беше подробно обяснено по-горе, настоящият регламент е първата мярка в областта на имуществения режим между съпрузи и засяга семейното право (вж. точка 3.1). С оглед на

този специфичен контекст свободното движение на решения е обект на производството по екзекватура, както е уредено в действащия понастоящем Регламент Брюксел I⁹.

Премахването обаче на междинните производства (екзекватура) може да бъде обмислено на по-късен етап, както това вече стана в други области, след извършването на оценка на нормите на настоящия регламент и на развитието на съдебното сътрудничество в областта на имуществения режим между съпрузи и в свързаните с тях области, и по-конкретно обхванатите в регламента Брюксел IIa¹⁰.

Актовете, съставени от органи, които упражняват правомощията си по делегиране или назначаване в съответствие с определението за съд, предвидено в член 2 от настоящия регламент, ще бъдат приравнени на решения и следователно ще бъдат обхванати от разпоредбите за признаване и изпълнение, предвидени в тази глава.

Автентични актове

С оглед на практическото значение на автентичните актове в областта на имуществения режим между съпрузи и с цел осигуряване на съгласуваността на този регламент с другите инструменти на Съюза, настоящият регламент трябва да осигури признаването на тези актове, за да се гарантира свободното им движение.

Признаването на автентичните актове означава, че те имат същата доказателствена сила по отношение на съдържанието и фактите, описани в тях, и се ползват със същата презумпция за действителност и със същата изпълнителна сила, както в държавата им по произход.

5.5. Глава V: Противопоставимост на трети лица

Тези разпоредби са замислени за съвместяване на правната сигурност на съпрузите и защитата на третите лица срещу прилагането на норма, която не са могли да познават или да предвидят. Съответно на държавите-членки е оставена възможността да предвидят, че по отношение на актовете, сключени между съпруг и трето лице, живеещо на тяхна територия, съпругът може да се позове на норми, приложими към брачния му имуществен режим, само ако този режим е бил оповестен или ако третото лице е било информирано за него или е трябвало да го познава.

⁹

ОВ L 12, 16.1.2001 г., стр. 1.

¹⁰

Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 23.12.2003 г.).

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА

относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи/

СЪВЕТАТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 81, параграф 3 от него,

като взе предвид предложението на Комисията,

като взе предвид становището на Европейския парламент¹¹,

като взе предвид становището Европейския икономически и социален комитет¹²,

като взе предвид становището на Комитета на регионите¹³,

в съответствие със специална законодателна процедура,

като има предвид, че:

- (1) Европейският съюз си е поставил за цел поддържането и развитието на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в което е гарантирано свободното движение на хора. За постепенното създаване на това пространство Съюзът трябва да приеме мерки в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение.
- (2) На своята среща в Тампере от 15 и 16 октомври 1999 г. Европейският съвет потвърди принципа на взаимно признаване на съдебни и други решения на органите на съдебната власт като крайъгълен камък в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси и прикани Съвета и Комисията да приемат програма от мерки за прилагане на този принцип.
- (3) На 30 ноември 2000 г. Съветът прие проект на програма за мерките за изпълнение на принципа на взаимно признаване на решения по граждански и търговски дела¹⁴. Програмата определя мерки, свързани с хармонизирането на съдебните

¹¹ ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

¹² ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

¹³ ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

¹⁴ ОВ С 12, 15.1.2001 г., стр. 1.

норми, които имат за цел улесняването на взаимното признаване на решения. В нея се предвижда изготвянето на един или повече инструменти за взаимно признаване в областта на имуществения режим между съпрузи и имуществените последици при раздяла на несклучили брак двойки.

- (4) На заседанието си на 4 и 5 ноември 2004 г. в Брюксел Европейският съвет прие нова програма, озаглавена „Хагска програма: укрепване на свободата, сигурността и правосъдието в Европейския съюз“¹⁵. В нея Съветът прикани Комисията да представи Зелена книга за уреждането на стълкновения на закони в областта на имуществения режим между съпрузи, и по-специално относно съдебната компетентност и взаимното признаване. В тази програма се подчертава необходимостта до 2011 г. да бъде приет инструмент в тази област.
- (5) На 17 юли 2006 г. Комисията прие Зелена книга¹⁶ за уреждането на стълкновения на закони в областта на имуществения режим между съпрузи, и по-специално относно съдебната компетентност и взаимното признаване. С тази зелена книга се откриха широки консултации, обхващащи всички трудности, пред които са изправени двойките в европейски контекст по време на делбата на общото си имущество, и правните средства за преодоляването им.
- (6) В Стокхолмската програма от декември 2009 г., в която се определят приоритетите в областта на правосъдието, свободата и сигурността за периода 2010—2014¹⁷ г., също се споменава, че взаимното признаване трябва да обхване и имуществения режим между съпрузи и имуществените последици при раздялата на несклучили брак двойки.
- (7) В своя „Доклад за гражданството на ЕС за 2010 г.: премахване на пречките за упражняване на правата на гражданите на ЕС“¹⁸, приет на 27 октомври 2010 г., Комисията обяви приемането на предложение за законодателен инструмент, премахващ пречките пред свободното движение на хора, и по-специално трудностите, които срещат двойките при управление на имуществото си или при неговата делба.
- (8) За да се осигури правната сигурност на брачните двойки по отношение на имуществото им и да им се предостави известна предвидимост, е необходимо всички правила, отнасящи се до имуществения режим между съпрузи, да се обединят в един инструмент.
- (9) За да бъдат постигнати тези цели, настоящият регламент обединява в един инструмент разпоредбите относно съдебната компетентност, приложимото право, признаването и изпълнението на решенията и автентичните актове, както и противопоставимостта на имуществения режим между съпрузи на трети лица.

¹⁵ ОВ С 53, 3.3.2005 г., стр. 1.

¹⁶ COM (2006) 400.

¹⁷ ОВ С 115, 4.5.2010 г., стр. 1.

¹⁸ COM (2010) 603.

- (10) Настоящият регламент се занимава с въпросите, свързани с имуществения режим между съпрузи. Той не се занимава с определението на понятието „брак“, което е установено в националното право на държавите-членки.
- (11) Приложното поле на настоящия регламент следва да обхване всички гражданскоправни аспекти, свързани с имуществения режим на съпрузите, от ежедневно управление на имуществото до неговата делба, налагаща се от раздялата на брачната двойка или поради смъртта на единия от съпрузите.
- (12) Тъй като задълженията за издръжка между съпрузи са уредени от Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка¹⁹, те следва да се изключат от приложното поле на настоящия регламент, както и въпросите, свързани с действителността и правните последици на даренията, обхванати от Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно приложимото право към договорни задължения (Рим I)²⁰.
- (13) Въпросите, отнасящи се до съдържанието на вещните права, които могат да съществуват в националното право на държавите-членки, както и тези, свързани с публичността им, също трябва да се изключат от приложното поле на настоящия регламент, както това е направено в Регламент (ЕО) № .../... *[на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решенията и автентичните актове в областта на наследяването и създаването на европейско удостоверение за наследство]*²¹. По този начин съдилищата на държавата-членка, в която се намира имущество на единия или на двамата съпрузи, могат да предприемат мерки, произтичащи от вещното право, свързани по-конкретно с вписването на прехвърлянето на това имущество в съответния регистър, когато правото на тази държава-членка го предвижда.
- (14) За да се вземе предвид нарастващата мобилност на брачните двойки и да се насърчи доброто правораздаване, разпоредбите относно компетентността в настоящия регламент предвиждат, че въпросите относно имуществения режим между съпрузи, включително делбата на имуществото, свързани с производство за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, се разглеждат от съдилищата на държавата-членка, които са компетентни по силата на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000²², да разглеждат въпросното дело за развод, законна раздяла и унищожаване на брака.
- (15) По същите причини, въпросите, засягащи имуществения режим между съпрузи при смърт на единия съпруг, трябва да се разглеждат от съда, компетентен да разглежда наследството на този съпруг, определен по силата на регламент (ЕО) № .../.... *[на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, приложимото*

¹⁹ ОВ L 7, 10.1.2009 г., стр. 1.

²⁰ ОВ L 177, 4.7.2008 г., стр. 6.

²¹ ОВ L [...], [...] г., стр. [...].

²² ОВ L 338, 23.12.2003 г., стр. 1.

право, признаването и изпълнението на решенията и автентичните актове в областта на наследяването и за създаването на европейско удостоверение за наследство].

- (16) Когато въпросите, свързани с имуществения режим между съпрузи, не са свързани нито с производство за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, нито със смъртта на единия от съпрузите, съпрузите могат да решат да поверят решаването им на съдилищата на държавата-членка, чието право са избрали като приложимо към имуществения им режим. Това решение може да се реализира посредством споразумение, което се сключва между съпрузите във всеки един момент, дори след като производството е започнало.
- (17) Настоящият регламент следва да позволи запазването на териториалната компетентност на съдилищата на една държава-членка при решаването на въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи, извън случаите на раздяла на двойките или смърт на единия от съпрузите, и да предвиди *forum necessitatis*, за да избегне появата на ситуации, еквивалентни на отказ на правосъдие.
- (18) Доброто функциониране на правосъдието изисква да се избягва постановяването на несъвместими решения в държавите-членки. За тази цел настоящият регламент трябва да предвиди общи процесуални правила, по примера на Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела²³.
- (19) За да улесни управлението на имуществото на съпрузите, настоящият регламент ще им позволи да изберат приложимото право към съпружеското им имущество, независимо от вида или местоположението му, измежду законодателствата, които имат тясна връзка със съпрузите поради тяхното местоживееие или гражданство. Този избор може да се направи по всяко време, както в момента на сключване, така и по време на брака.
- (20) Избраното от съпрузите приложимо право по отношение на имуществените последици от техния брак, или — ако такъв избор не е направен — правото, определено по критериите за привръзка, се прилага дори ако това не е правото на дадена държава-членка. За да улесни съдилищата на дадена държава-членка в прилагането на правото на друга държава-членка, европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела, създадена с Решение 2001/470/ЕО на Съвета от 28 май 2001 г.²⁴, може да играе ролята на източник на информация за съдържанието на чуждия закон.
- (21) При липса на избор на приложимо право, за да съвмести необходимостта от предвидимост и правна сигурност, както и за да отчете реалните условия, в които протича брачния живот, настоящият регламент следва да създаде хармонизирани съгласителни норми, въз основа на йерархично подредени критерии за привръзка, позволяващи да се определи приложимото право към цялото имущество на съпрузите. Ето защо като първи критерий за привръзка следва да бъде определено първото общо обичайно местопребиваване на съпрузите след сключване на брака,

²³ ОВ L 12, 16.1.2001 г., стр. 1.

²⁴ ОВ L 174, 27.6.2001 г., стр. 25.

преди правото на общото гражданство на съпрузите в момента на сключване на брака. Ако нито един от тези критерии не е налице, или ако няма първо общо обичайно местопребиваване в случай на общо двойно гражданство на съпрузите в момента на сключването на брака, като трети критерий за привръзка трябва да се приложи правото на държавата, с която съпрузите заедно имат най-тесни връзки, като се отчитат всички обстоятелства, и по-конкретно мястото на сключване на брака. Следва да се има предвид, че тези тесни връзки се преценяват спрямо момента на сключване на брака.

- (22) Когато терминът „гражданство“ служи за определяне на приложимото право следва да се има предвид, че някои държави, чиято правна система се основава на общото право (*common law*), използват понятието „domicile“, а не „гражданство“ като критерий за привръзка.
- (23) За да се гарантира правната сигурност на сделките и да се предотврати всяка промяна без знанието на съпрузите на приложимото към имуществения им режим право, приложимото към брачния имуществен режим право не може да се променя без изрично изразената воля на страните. Решението на съпрузите за тази промяна не може да има обратна сила, освен ако това не е заявено изрично от тях. Във всеки случай това решение не може да засяга правата на трети лица и действителността на издадени преди това актове.
- (24) Като се има предвид колко важен е изборът на приложимото към имуществения режим между съпрузи право, регламентът следва да въведе определени гаранции, които да осигурят, че настоящите или бъдещи съпрузи са наясно с последствията от своя избор. Изборът трябва да е във формата, предвидена за брачния договор, в правото на избраната държава или в това на държавата, в която се съставя акта, и най-малкото да бъде формулиран писмено, да има отбелязана дата и да е подписан от двамата съпрузи. Освен това следва да се спазят евентуалните допълнителни официални изисквания на правото на избраната държава или на правото на държавата, в която се съставя акта, по отношение на действителността, публичността или вписването на такива договори.
- (25) При изключителни обстоятелства, съображения, свързани с обществения ред, следва да дадат възможност на съдилищата на държавите-членки да не приложат чуждото право, когато това би било явно в противоречие с техния обществен ред. Съдилищата не трябва обаче да могат да използват изключението за обществения ред с цел да не прилагат правото на друга държава, да откажат признаването или изпълнението на постановено съдебно решение, автентичен акт или съдебна спогодба, издадени в друга държава, когато изключението за обществения ред противоречи на Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално на член 21, който забранява всяка форма на дискриминация.
- (26) Тъй като има държави, в които успоредно съществуват две или повече правни системи или набор от правила, отнасящи се до въпросите, уредени от настоящия регламент, е уместно да се предвиди в каква степен разпоредбите на настоящия регламент се прилагат в различните териториални единици на тези държави.
- (27) Тъй като една от целите на настоящия регламент е взаимното признаване на решенията, постановени в държавите-членки, в него трябва да се предвидят правила

за признаването и изпълнението на решенията, по примера на Регламент (ЕО) № 44/2001, като тези правила при необходимост се адаптират към специфичните изисквания на материята, обхваната от настоящия регламент.

- (28) За да вземе предвид различните начини на уреждане на въпросите, свързани с имуществения режим между съпрузи в държавите-членки, настоящият регламент трябва да осигури признаването и изпълнението на автентичните актове. В същото време автентичните актове не могат да бъдат приравнени към съдебните решения, що се отнася до признаването им. Признаването на автентичните актове означава, че те се ползват със същата доказателствена сила, що се отнася до съдържанието им, водят до същите правни последици, както в своята държава-членка по произход, и са действителни по презумпция, която може да бъде оборена при оспорване.
- (29) Ако правото, приложимо към имуществения режим между съпрузи, трябва да уреди правноотношенията между съпрузите и трети лица, условията за противопоставимост на това право на третите лица следва да бъдат уредени от правото на държавата-членка, в която се намира обичайното местопребиваване на съпруга или третото лице, за осигуряване на защитата на интересите на последното. Така например правото на тази държава-членка може да предвижда, че съпругът може да противопостави правото, уреждащо брачния му имуществен режим, на третото лице, само ако са изпълнени условията за вписване или публичност, предвидени в държавата-членка, освен ако третото лице е познавало или е трябвало да познава закона, приложим към брачния имуществен режим.
- (30) Поради необходимостта от спазване на поетите от държавите-членки международни ангажменти, настоящият регламент не засяга международните конвенции, по които една или повече държави-членки са страни към момента на приемането му. За да няма противоречие с общите цели на настоящия регламент, се изисква все пак държавите-членки да го използват с предимство пред конвенциите в отношенията помежду си.
- (31) Като се има предвид, че целите на настоящия регламент, а именно свободното движение на хора в Европейския съюз, възможността съпрузите да организират помежду си и спрямо трети лица имуществените си отношения, както по време на съвместния си живот, така и при делбата на имуществото си, по-голяма предвидимост и правна сигурност, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки и следователно, поради мащаба и последиците на настоящия регламент, могат да бъдат по-добре постигнати на равнище ЕС, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.
- (32) Настоящият регламент зачита основните права и спазва принципите, признати от Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално членове 7, 9, 17, 21 и 47 от нея, отнасящи се съответно до неприкосновеността на личния и семейния живот, правото на встъпване в брак и на създаване на семейство в съответствие с националните закони, правото на собственост, забраната на всякаква форма на дискриминация и правото на ефективни правни средства на защита пред съда. Настоящият регламент трябва да се прилага от съдилищата на държавите-членки при зачитане на тези права и принципи.

- (33) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, [Обединеното кралство и Ирландия уведомиха за желанието си да участват в приемането и прилагането на настоящия регламент]/[Обединеното кралство и Ирландия не участват при приемането на настоящия регламент и следователно, без да се засяга член 4 от посочения протокол, не са обвързани от него и не го прилагат].
- (34) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола относно позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз, Дания не участва в приемането на настоящия регламент и следователно не е обвързана от него и не го прилага,

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Глава I

Приложно поле и определение

Член 1

Приложно поле

1. Настоящият регламент се прилага по отношение на имуществения режим между съпрузи.

Той не се прилага по-специално по данъчни, митнически и административни въпроси.
2. В настоящия регламент „държава-членка“ означава всички държави-членки с изключение на Дания [, Обединеното кралство и Ирландия].
3. От приложното поле на настоящия регламент са изключени:
 - а) дееспособността на съпрузите,
 - б) задълженията за издръжка;
 - в) даренията между съпрузите,
 - г) наследствените права на преживелия съпруг,
 - д) дружествата между съпрузите,
 - е) вида на вещните права по отношение на дадена вещ и публичността на тези права.

Член 2 Определения

По смисъла на настоящия регламент:

- а) „имуществен режим между съпрузи“ е съвкупността от правила, свързани с имуществените отношения на съпрузите помежду им и спрямо трети лица;
- б) „брачен договор“ е всяко споразумение, с което съпрузите организират имуществените отношения помежду си и спрямо трети лица;
- в) „автентичен акт“ е акт, официално съставен или вписан като автентичен акт в държавата-членка по произход, чиято истинност:
 - i) е свързана с подписа и съдържанието на автентичния акт, и
 - ii) е установена от публичен орган или всеки друг оправомощен за това орган;
- г) „решение“ е всяко решение, постановено по въпросите на имуществения режим между съпрузите от съд на държава-членка, независимо от наименованието на решението, включително съдебно решение, постановление, заповед или изпълнителен лист, както и определенията за разходите или разноските от служител на съда;
- д) „държава-членка по произход“ е държавата-членка, в която според случая, решението е постановено, брачният договор е сключен, автентичният акт е съставен, съдебната спогодба е одобрена или актът за делба на общото имущество или всеки друг акт е съставен от или пред съдебния орган или делегирания или определен от него орган;
- е) „замолена държава-членка“ е държавата-членка, в която е поискано признаването и/или изпълнението на решението, на брачния договор, на автентичния акт, на съдебната спогодба или на акта за делба на общото имущество или на всеки друг акт, съставен от или пред съдебния орган или делегирания или определен от него орган;
- ж) „съд“ е всеки компетентен съдебен орган на държавите-членки, който упражнява правораздавателни функции в областта на имуществения режим между съпрузи, както и всеки друг несъдебен орган или лице, които по делегиране или назначаване от съдебен орган на държавите-членки изпълняват функции, присъщи на съдилищата, така както са предвидени по настоящия регламент;
- з) „съдебна спогодба“ е спогодба в областта на имуществения режим между съпрузи, одобрена от съд или сключена пред съда в хода на съдебно производство.

Глава II

Компетентност

Член 3

Компетентност в случай на смърт на един от съпрузите

Съдилищата на държава-членка, сезирани с молба във връзка с наследяване на един от съпрузите съгласно Регламент (ЕС) № .../... *[на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решенията и автентичните актове в областта на наследяването и създаването на европейско удостоверение за наследство]*, са компетентни също така да се произнасят по свързани с молбата въпроси, засягащи имуществените отношения между съпрузите.

Член 4

Компетентност в случай на развод, законна раздяла или унищожаване на брака

В съответствие с Регламент (ЕО) № 2201/2003 съдилищата на държава-членка, сезирани с молба за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, са компетентни също така да разглеждат свързани с молбата въпроси, засягащи имуществените отношения между съпрузите, ако съществува такова споразумение между тях.

Такова споразумение може да бъде сключено по всяко време, включително по време на започнало производство. Ако споразумението е сключено преди началото на производството, то трябва да бъде съставено в писмена форма, да има отбелязана дата и да е подписано от двете страни.

При липса на споразумение между съпрузите компетентността се урежда съгласно член 5.

Член 5

Компетентност в други случаи

1. Извън случаите, предвидени в членове 3 и 4, компетентни да се произнасят по производство, свързано с имуществения режим между съпрузи, са съдилищата на държавата-членка:
 - а) по общото обичайно местопребиваване на съпрузите или, ако няма такова,
 - б) по последното общо обичайно местопребиваване на съпрузите, ако един от тях все още живее там, или
 - в) по обичайно местопребиваване на ответника или, ако няма такова,
 - г) чиито граждани са двамата съпрузи, или ако се отнася до Обединеното кралство или Ирландия, където те имат общ „domicile“.

2. Двете страни могат също да се споразумеят за това съдилищата на държава-членка, чието право са избрали като приложимо за брачния им имуществен режим в съответствие с членове 16 и 18, да са компетентни да се произнасят по въпроси, свързани с брачния им имуществен режим.

Такова споразумение може да бъде сключено по всяко време, включително по време на започнало производство. Ако споразумението е сключено преди началото на производството, то трябва да бъде съставено в писмена форма, да има отбелязана дата и да е подписано от двете страни.

Член 6

Субсидиарна компетентност

Ако никой съд не е компетентен съгласно членове 3, 4 или 5, съдилищата на държава-членка са компетентни доколкото дадено имущество на единия или на двамата съпрузи се намира на територията на тази държава-членка, в който случай сезираният съд ще трябва да се произнесе само относно това имущество.

Член 7

Forum necessitatis

Ако никой съд на държава-членка не е компетентен съгласно членове 3, 4, 5 или 6, съдилищата на държава-членка могат, по изключение и при условие че делото има достатъчна връзка с тази държава-членка, да се произнесат относно имуществения режим между съпрузи, ако е невъзможно в трета държава да се проведе дадено производство или не може в рамките на разумното да се образува или води такава.

Член 8

Компетентност в случай на насрещен иск

Съдът, сезиран на основание на членове 3, 4, 5, 6 или 7, пред който е висящо делото, е компетентен също така да разглежда насрещни иски, доколкото те попадат в приложното поле на настоящия регламент.

Член 9

Сезиране на съда

Съдът се смята за сезиран:

- а) към датата на подаване в съда на исковата молба или на равностоеен документ, при условие че впоследствие ищецът не е пропуснал да предприеме необходимите действия за уведомяването или връчването на съответните документи на ответника, или
- б) ако актът трябва да бъде връчен, преди да бъде внесен в съда, към датата на получаването му от отговорната за уведомяването или връчването служба, при

условие че впоследствие ищецът не е пропуснал да предприеме необходимите действия за внасянето на акта в съда.

Член 10

Проверка на компетентността

Когато съд на държава-членка бъде сезиран по дело, отнасящо се до имуществения режим между съпрузи, което не попада в неговата компетентност по силата на настоящия регламент, той обявява служебно, че не е компетентен.

Член 11

Проверка на допустимостта

1. Когато ответник, който има обичайно местопребиваване на територията на държава, различна от държавата-членка, където е предявен искът, не се яви на делото, компетентният съд спира производството, докато не се установи, че ответникът е имал възможност да получи исковата молба или равностоен документ своевременно, за да организира защитата си, или че са били предприети всички необходими мерки за тази цел.
2. Член 19 от Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 г. за връчването в държавите-членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела²⁵ се прилага вместо разпоредбите на параграф 1 от настоящия член, ако исковата молба или равностоен документ е трябвало да бъде предаден от една държава-членка на друга в изпълнение на въпросния регламент.
3. Ако разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Съвета са неприложими, се прилага член 15 от Хагската конвенция от 15 ноември 1965 г. за връчване в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела, ако исковата молба или равностоен документ трябва да се изпратят в чужбина в изпълнение на тази конвенция.

Член 12

Висящ процес (lis pendens)

1. Когато искове със същия предмет, на същото основание и между същите страни са предявени в съдилища на различни държави-членки, съдът, пред който искът е предявен по-късно, спира служебно производството до установяване на компетентността на първия сезиран съд.
2. В случаите, предвидени в параграф 1, първият сезиран съд установява своята компетентност в срок от шест месеца, освен ако това е невъзможно поради извънредни обстоятелства. По искане на всеки друг съд, сезиран по спора, първият сезиран съд го уведомява за датата, на която е бил сезиран, и му посочва дали се е

²⁵ ОВ L 324, 10.12.2007 г., стр. 79.

обявил за компетентен по спора или, ако не се е произнесъл, му съобщава приблизителния срок, необходим, за да определи дали е компетентен.

3. След установяване на компетентността на първия сезиран съд, съдът, пред който искът е предявен по-късно, се отказва от компетентност в полза на първия сезиран съд.

Член 13

Свързани иски

1. Когато свързани иски са висящи пред съдилища на различни държави-членки, съдът, пред който искът е предявен по-късно, може да спре производството.
2. Когато тези иски са висящи пред първоинстанционни съдилища, съдът, пред който искът е предявен по-късно, може също така, по молба на една от страните, да се откаже от компетентност, при условие че първият сезиран съд е компетентен по отношение на въпросните иски и правото му допуска тяхното съединяване.
3. За целите на настоящия член иските се смятат за свързани, когато те се намират в такава тясна връзка помежду си, че е целесъобразно да бъдат разгледани и решени заедно, за да се избегне рискът от противоречащи си решения, постановени в отделни производства.

Член 14

Временни и обезпечителни мерки

От съдилищата на държава-членка могат да бъдат поискани временни или обезпечителни мерки, предвидени в нейното законодателство, дори ако, съгласно настоящия регламент, съдилищата на друга държава-членка са компетентни да се произнесат по съществото на делото.

Глава III

Приложимо право

Член 15

Единност на приложимото право

Правото, приложимо спрямо имуществения режим между съпрузите в съответствие с членове 16, 17 и 18, се прилага по отношение на цялото имущество на съпрузите.

Член 16
Избор на приложимо право

Съпрузите или бъдещите съпрузи могат да изберат правото, което да се прилага към имуществения им режим, при условие че това е правото:

- а) на държавата на общото обичайно местопребиваване на съпрузите или бъдещите съпрузи, или
- б) на държавата на общото обичайно местопребиваване на един от съпрузите или бъдещите съпрузи в момента на избора, или
- в) на държавата, чието гражданство притежава един от съпрузите или бъдещите съпрузи в момента на избора.

Член 17
Определяне на приложимото право при липса на избор

1. При липса на избор от страна на съпрузите приложимото право спрямо техния имуществен режим е това:
 - а) на държавата на първото общо обичайно местопребиваване на съпрузите след сключване на брака, или ако няма такова,
 - б) на държавата на общото гражданство на съпрузите в момента на сключване на брака, или ако няма такова,
 - в) на държавата, с която съпрузите заедно имат най-тесни връзки, като се отчитат всички обстоятелства, и по-конкретно мястото на сключване на брака.
2. Разпоредбите на параграф 1, буква б) не се прилагат, когато съпрузите имат повече от едно общо гражданство.

Член 18
Смяна на приложимото право

Във всеки един момент от брака съпрузите могат да решат да сменят правото, приложимо към имуществения им режим. Те могат да изберат само едно от следните законодателства:

- а) правото на държавата на обичайното местопребиваване на един от съпрузите в момента на избора, или
- б) правото на държавата, чийто гражданин е един от съпрузите в момента на избора.

Освен ако съпрузите не поискат изрично обратното, смяната по време на брака на приложимото към имуществения им режим право има действие само за в бъдеще.

Ако съпрузите изберат смяната на приложимото право да има обратна сила, това не засяга действителността на актове, сключени по дотогава действащото приложимо право, нито правата на трети лица, придобити по предишното приложимо право.

Член 19

Формални изисквания за избора на приложимо право

1. Изборът на приложимото право е във формата, предвидена за брачния договор, или в приложимото право на избраната държава, или в това на държавата, в която се съставя акта.
2. Без да се засяга действието на параграф 1, изборът трябва най-малкото да е изричен, в писмена форма, да е с отбелязана дата и да е подписан от двамата съпрузи.
3. Освен това, ако правото на държавата-членка на общото обичайно местопребиваване на двамата съпрузи в момента на избора, упоменат в параграф 1, предвижда допълнителни изисквания за формата на брачния договор, те също трябва да бъдат спазени.

Член 20

Приложимо право към формата на брачния договор

1. Формата на брачния договор се определя или по правото, приложимо към имуществения режим между съпрузите, или по правото на държавата, в която е съставен договорът.
2. Без да се засяга действието на параграф 1, брачният договор трябва да е най-малкото в писмена форма, датиран и подписан от двамата съпрузи.
3. Освен това, ако правото на държавата-членка на общото обичайно местопребиваване на двамата съпрузи в момента на сключването на брачния договор предвижда за този договор допълнителни изисквания за формата, те също трябва да бъдат спазени.

Член 21

Универсален характер на стълкновителните норми

Определеното според разпоредбите на настоящата глава право се прилага дори когато то не е право на държава-членка.

Член 22

Особени повелителни норми

Разпоредбите на настоящия регламент не засягат прилагането на повелителните норми, чието зачитане дадена държава-членка смята за толкова важно за гарантиране на нейните обществени интереси, като политическата, социалната или икономическата ѝ организация, че изисква спазването им във всяка ситуация, попадаща в приложното им поле, независимо от приложимото иначе право към имуществения режим между съпрузи съгласно настоящия регламент.

Член 23

Обществен ред на сезирания съд

Прилагането на разпоредба от определеното според настоящия регламент право може да бъде отказано само ако това прилагане е явно несъвместимо с обществения ред на сезирания съд.

Член 24

Изключване на препращането

По смисъла на настоящия регламент прилагане на правото на дадена държава означава прилагане на действащите материалноправни норми на тази държава, с изключение на нормите на международното частно право.

Член 25

Държави с две или повече правни системи — териториални стълкновителни норми

Когато една държава обхваща няколко териториални единици, всяка от които има собствена правна система или набор от правила по въпросите, уредени от настоящия регламент:

- а) всяко позоваване на правото на тази държава се тълкува, за целите на определянето на приложимото право съгласно настоящия регламент, като отнасящо се до правото, което е в сила в съответната териториална единица;
- б) всяко позоваване на обичайното местопребиваване в тази държава се тълкува като отнасящо се до обичайното местопребиваване в дадена териториална единица;
- в) всяко позоваване на гражданството се отнася до териториалната единица, определена от правото на дадената държава, или, при отсъствие на приложими правила, до териториалната единица, избрана от страните, или, при отсъствие на избор, до териториалната единица, с която единият или двамата съпрузи имат най-тесна връзка.

Глава IV

Признаване, изпълнителна сила и изпълнение

РАЗДЕЛ 1

РЕШЕНИЯ

Подраздел I

Признаване

Член 26
Признаване на решенията

1. Решенията, постановени в държава-членка, се признават в другите държави-членки, без да се изисква каквато и да е процедура.
2. В случай на оспорване всяка заинтересована страна, чието основно искане е признаването на решение, може в съответствие с процедурите, установени в членове [38—56] от Регламент (ЕО) № 44/2001, да поиска да се установи, че решението трябва бъде признато.
3. Ако признаването се изтъква като инцидентен иск пред съд на държава-членка, този съд е компетентен да се произнесе по въпроса.

Член 27
Основания за непризнаване на решение

Решение не се признава, ако:

- а) признаването явно противоречи на обществения ред на замолената държава-членка;
- б) на неявилia се ответник не е връчена исковата молба или равностоеен документ своевременно и по начин, който да му позволи да организира защитата си, освен ако ответникът не е упражнил правото си да оспори решението, въпреки че е имал възможност да направи това;
- в) то противоречи на решение, постановено между същите страни в замолената държава-членка;
- г) то противоречи на решение, постановено по-рано в друга държава-членка или в трета държава между същите страни по спор със същия предмет и на същото основание, при условие че по-рано постановеното решение отговаря на условията, необходими за признаването му в замолената държава-членка.

Член 28
Забрана за преразглеждане на компетентността на съда по произход

1. Компетентността на съдилищата на държавата-членка по произход не може да се преразглежда.
2. Критерият за обществен ред, посочен в член 23, не се прилага към нормите за компетентност, посочени в членове 3—8.

Член 29
Забрана за преразглеждане по същество

При никакви обстоятелства не се допуска преразглеждане по същество на чуждестранно решение.

Член 30
Спиране на производството

Съдът на държава-членка, пред който се иска признаване на решение, постановено в друга държава-членка, може да спре производството, ако решението е предмет на обжалване по общия ред.

Подраздел 2

Изпълнение

Член 31
Решения, подлежащи на изпълнение

Решенията, постановени в държава-членка и подлежащи на изпълнение там, се изпълняват в другите държави-членки в съответствие с членове [38—56 и член 58] от Регламент (ЕО) № 44/2001.

РАЗДЕЛ 2

АВТЕНТИЧНИ АКТОВЕ И СЪДЕБНИ СПОГОДБИ

Член 32
Признаване на автентичните актове

1. Формално съставени или вписани в една държава-членка автентични актове се признават от другите държави-членки, освен ако действителността им не се оспорва в съответствие с приложимото право и при условие че признаването явно не противоречи на обществения ред на замолената държава-членка.
2. Признаването на автентичните актове им придава доказателствена сила, що се отнася до съдържанието им, и те се ползват от оборима презумпция за действителност.

Член 33
Изпълнителна сила на автентичните актове

1. Формално съставени или вписани автентични актове с изпълнителна сила в дадена държава-членка се признават за изпълними в друга държава-членка при поискване, направено в съответствие с процедурата, уредена в членове [38—57] от Регламент (ЕО) № 44/2001.
2. Съдът, пред който е подадена жалба съгласно членове [43 и 44] от Регламент (ЕО) № 44/2001, може да откаже или да отмени декларация за установяване на изпълнителната сила само ако изпълнението на автентичния акт явно противоречи на обществения ред на замолената държава-членка.

Член 34

Признаване и изпълнителна сила на съдебните спогодби

Съдебните спогодби, подлежащи на изпълнение в държавата-членка по произход, се признават и обявяват за изпълняеми в друга държава-членка по искане на всяка заинтересована страна при същите условия като автентичните актове. Съдът, пред който е подадена жалба съгласно член [42 или член 44] от Регламент (ЕО) № 44/2001, може да откаже или да отмени декларация за установяване на изпълнителната сила само ако изпълнението на съдебната спогодба явно противоречи на обществения ред на държавата-членка по изпълнение.

Глава V

Противопоставимост на трети лица

Член 35

Противопоставимост на трети лица

1. Последниците от имуществения режим между съпрузите върху правоотношенията между съпруг и трето лице се уреждат от правото, приложимо спрямо имуществения режим между съпрузите съгласно настоящия регламент.
2. Правото на дадена държава-членка обаче може да предвижда, че приложимото право за имуществения режим между съпрузи не може да бъде противопоставено от съпруг на трето лице, ако съпругът или третото лице имат обичайно местопребиваване на територията на тази държава-членка и ако формалностите по оповестяването или по вписването, предвидени от правото на тази държава-членка, не са извършени, освен ако третото лице познава или е трябвало да познава правото, приложимо към имуществения режим между съпрузите.
3. Правото на държавата-членка, в която се намира недвижимо имущество, може да предвижда по отношение на това недвижимо имущество правило, аналогично на това, предвидено в параграф 2 за правоотношенията между съпруг и трето лице.

Глава VI

Общи и заключителни разпоредби

Член 36

Връзка със съществуващи международни конвенции

1. Настоящият регламент не засяга прилагането на двустранните или многостранните конвенции, по които една или няколко държави-членки са страни към момента на

приемането му и които се отнасят до въпроси, уредени от него, без да се засягат задълженията на държавите-членки по силата на член 351 от Договора.

2. Независимо от разпоредбите на параграф 1, в отношенията между държавите-членки настоящият регламент има предимство пред конвенциите, които се отнасят до уредени от него въпроси и по които държавите-членки са страни.

Член 37

Информация, предоставена на обществеността и компетентните органи

1. Най-късно на [...] държавите-членки предоставят на Комисията на официалния/те език/ци, който/които считат за подходящ/и:
 - а) описание на националните си законодателства и производства, свързани с правото на имуществения режим между съпрузите, както и съответните текстове,
 - б) националните си разпоредби относно противопоставимостта на трети лица, посочена в член 35, параграфи 2 и 3.
2. Държавите-членки уведомяват Комисията за всяко последващо изменение на тези разпоредби.
3. Комисията предоставя на обществеността по подходящ начин изпратената съгласно параграфи 1 и 2 информация, по-специално чрез многоезичния уебсайт на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски въпроси.

Член 38

Клауза за преразглеждане

1. Не по-късно от [пет години след датата на начало на прилагане ...] и след това на всеки пет години Комисията представя на Европейския парламент, на Съвета и на Европейския икономически и социален комитет доклад за прилагането на настоящия регламент. Ако е необходимо, докладът се придружава от предложения за адаптиране на настоящия регламент.
2. За тази цел държавите-членки съобщават на Комисията съответната информация относно прилагането на настоящия регламент от съдебните им органи.

Член 39

Преходни разпоредби

1. Разпоредбите на глави II и IV от настоящия регламент се прилагат за образувани съдебни производства, формално съставени или вписани автентични актове, сключени съдебни спогодби и постановени решения след датата на начало на прилагането му.
2. Ако производството обаче е образувано в държавата-членка по произход преди датата на начало на прилагането на настоящия регламент, решенията, постановени

след тази дата, се признават и изпълняват в съответствие с разпоредбите на глава IV, ако приложените правила относно компетентността съответстват на тези, предвидени от разпоредбите на глава II.

3. Разпоредбите на глава III се прилагат само за съпрузите, сключили брак или определили приложимото право към имуществения си режим след датата на начало на прилагане на настоящия регламент.

Член 40

Влизане в сила

1. Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.
2. Настоящият регламент се прилага от [една година след датата на влизането му в сила].

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко в държавите-членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета
Председател